

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

Дәстүрлі Тәжібаев оқулары шеңберінде өткізілетін әл-
Фараби атындағы ҚазҰУ-дың 80-жылдығына арналған
**«ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ПРАКТИКАЛЫҚ
ПСИХОЛОГИЯНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ТАРИХЫ МЕН
ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАСЫ»** тақырыбындағы
Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ

Международной научно-практической конференции
**«ИСТОРИЯ ФОРМИРОВАНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ
РАЗВИТИЯ ПРАКТИЧЕСКОЙ ПСИХОЛОГИИ В
КАЗАХСТАНЕ»**, посвященной 80-летию Казахского
национального университета имени аль-Фараби
в рамках традиционных ежегодных Тажыбаевских чтений

MATERIALS

of International Research and Practical Conference
**«HISTORY OF FORMATION AND PROSPECTS OF
PRACTICAL PSYCHOLOGY DEVELOPMENT IN
KAZAKHSTAN»** Dedicated to 80th Anniversary of Al-Farabi
Kazakh National University within a frame of the traditional
annual Tazhibaeв's readings

Алматы
27 ақпан 2014 ж.

<i>Moldashbayeva A.D., Baishukarova A.K.</i> Psychosomatic Influence on Oncological Disease	377
<i>Мусина Т.М., Урмузина Б.Г., Жолдасова М.К.</i> Психологические особенности изучения уровня тревожности неврологических больных	380
<i>Надырбекова Э.А., Қожанова А.</i> Басқару саласындағы гендерлік айырмашылықтарға психологиялық шолу <i>Наурызалина Д.Г., Таумишева Р.Е., Кадырова Ж.А.</i> Психологические аспекты формирования смысловознательной стратегии современных студентов психологов	384
<i>Нысанова К., Айтбаева А.Б.</i> Құқықтық тәрбие – құқықтық құзыреттілікті қалыптастырудың басты шарты	391
<i>Омарова С.С., Сапарғалиева М.</i> Еңбекке тәрбиелеудегі ұлттық психология мәселесі	394
<i>Оңалбеков Е.С., Абдуллаева М.</i> Әлеуметтік желілердегі девиантты мінез-құлықты балалармен жұмыс жасау технологиялары	398
<i>Өскембай Ф.С., Қазымбетова Э.К., Базарбекова А., Ахтаева Н.С., Толегонова А.А.</i> Тұлғаның аддиктивті мінез-құлқының психологиялық ерекшеліктері	404
<i>Пушков М.Ф., Батбаева А.</i> Творческая личность и гениальность как социальное явление	408
<i>Рахымжанова Н.А., Беленко О.Г.</i> Современные проблемы социализации детей в условиях семьи	412
<i>Садықова Н.М.</i> Студенттердің қадағалау локусы және олардың тұлғалық өзіндік анықтауының өзара байланысы	417
<i>Саипова А.А., Сатыбалдина Н.К.</i> Понятие эффективности трудовой деятельности в психологии и методы ее оценки	423
<i>Сакиева З.М.</i> Қазіргі уақыттағы жасөспірімдер арасындағы аутодеструктивті мінез- құлқтың көбею себептері және алдын алу шаралары	427
<i>Сарманова С.</i> Педагогикалық үрдісте конфликтілі жағдайды алдын алу жолдары	432
<i>Сатыбалдина Н.К.</i> Гендерные стереотипы в семейных отношениях	437
<i>Сейітұр Ж.С.</i> Мәдениет психологияның пәні ретінде	442
<i>Сейітұр Ж.С., Нурсейітова М.Б.</i> Шағын кәсіпкерлікті жүргізудің этнопсихологиялық ерекшеліктері	447
	454

<i>Спичай Ж.</i> Тұлғаның кәсіби мамандануына қарым-қатынастың ықпалы	461
<i>Сүлейменова Г.Т., Мажесулова А.Е.</i> Комплексный подход оценки и отбора персонала	465
<i>Толухинабаева Н.К., Аязбаева Г.Б.</i> Ата-ананың жасөспірімдерлі тәрбиелеуде коммуникативті дағдылардың қалыптасуының анықтауы	471
<i>Толухинабаева Н.К., Аязбаева Б.Б.</i> Жеткіншектердің ата-ананың тәрбие беру стилін қабылдауына байланысты қалыптасатын коммуникативтік дағдылардың өсері	480
<i>Толегонова А.А., Дзаскулов М.С., Наурызалина Д.Г.</i> К вопросу изучения эмоций и эмоционального интеллекта посредством ЭЭГ метода	490
<i>Умиртакова А.М., Утемисова Г.У., Наурызалина Д.Г.</i> Социально-психологические проблемы инклюзивного образования в Казахстане	497
<i>Фархат Н.</i> Гендер и творчество: нейропсихологический анализ	501
<i>Шадыманова Ж.Ә., Қазымбетова Э.К.</i> Үлкен ету барысындағы тұлғалық ерекшеліктердің психологиялық астарлары	507
<i>Шестель В.В.</i> «Основы экономики и финансовой грамотности» - новое психолого- педагогическое направление по экономической грамотности учащихся	513
<i>Шнейдер В.В.</i> Психологические особенности проявления профессионального выгорания у врачей-гинекологов: ориентация на результат, а не на пациента	517
ДҒҢГЕЛЕК ҮСТЕЛ «Т.Т. ТӘЖІБАЕВ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАЗІРГІ ПЕДАГОГИКА МЕН ПСИХОЛОГИЯ» КРУГЛЫЙ СТОЛ «Т.Т. ТАЖИБАЕВ И СОВРЕМЕННАЯ ПЕДАГОГИКА И ПСИХОЛОГИЯ В КАЗАХСТАНЕ»	
<i>Ахметова М.К.</i> Учения Л.Брюля, Ж.Пиаже и Л.С. Выготского в свете Критической оценки академика Т.Т. Тажибаева	523
<i>Коржабаева З.Т.</i> Педагог-психологтың жоғары сынып оқушыларының өзін-өзі жүзеге асыру қабілетін дамыту жұмысындағы қызметі	532

Әлебиеттер

1. Берри Д., Пуртинга А. и др. Кросс-культурная психология: Исследования и приложения – Харьков, Гуманитарный центр, 2007.- 560 с.
2. Лебедева Н.М. Этническая и кросс-культурная психология: Учебник для вузов учебных заведений. М.: МАКС Пресс, 2011.- С. 18.

В работе культура рассмотрена как предмет изучения психологии. Проанализированы разные варианты внедрения феномена культуры в психологию.

Бұл жұмыста мәдениет психологияның зерттеу пәні ретінде қарастырылады. Мәдениет құбылысын психология ғылымында зерттеу әрекеттері талданады.

This work presents methodology as study about organization of activity. Main aspect is study on activity of one subject (and collective) and it's finished cycle – project. Problems of organization of collective scientific research, joint activity and etc., which are presented in this work are the examples.

ШАҒЫН КӘСІПКЕРЛІКТІ ЖҮРГІЗУДІҢ ЭТНОПСИХОЛОГИЯЛЫҚ
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Сейітпұр Ж.С.
Нурсейітова М.К.

Шағын кәсіпкерлік — ешқандай монополистік бірлестікке кірмейтін және экономикада монополияға қатысты бағынышты рөл атқаратын жеке меншіктің ұсақ және орта кәсіпорындардың қабылданған жиынтық атауы. Дамыған елдерде сыртқы экономикалық байланыстардың негізгі белгісі шағын бизнестің үлесіне тиеді. Елімізде ХХ ғасырдың 90-жылдары белсенді түрде жүргізілетін жекешелендіру үдерістері шағын кәсіпкерліктің қалыптасып дамуына жағдай жасады. Республикада шағын бизнестің дамуы экономиканың ойдағыдай реформалануы көрсеткіштерінің бірі болып табылады. Кәсіпкерлер табын нарықтық дамудың ажырағысыз нышаны, экономикалық қатынастардың негізгі субъектісі. Шағын кәсіпкерлік секторы бірқатар әлеуметтік атқарымдарды орындайды, олардың қатарына жұмыспен қамтылу, әлеуметтік шағын бизнестің бәсеңдету және нарықтық қатынастарды демократияландыру жатады. Шағын бизнесті шағын кәсіпкерлік деп те атайды. Республикада шағын кәсіпкерлік тіімді нарықтық экономиканың дамуы үшін құрылымдық түзуші фактор ретінде маңызды рөл атқарып отыр. Ол бәсекелі ортаның дамуына жол анықтап, нарықты тауарлармен және көрсетілетін қызметтермен молықтырды, халықтың кәсіпшілікті жаңғыртты, жергілікті билік органдарының экономикалық бағындырып, ауылдардың, шағын және орта қалалардың дамуына септігін тигізді. Шағын кәсіпкерліктің артықшылығы — жұмсалған күрделі қаржының

өндірушілердің аймақтық нарыққа бағдарлануы, сурамының өзгеруіне және икемделуі, жұмыспен қамтылудың өсуі. Осыған байланысты Қазақстан Республикасы жүргізіп отырған әлеуметтік-экономикалық саясаттың негізгі бағыттарының бірі — шағын бизнесті дамыту. Осыған орай ҚР Президентінің Жарлығымен (31.12. 1998) «Қазақстан Республикасында шағын кәсіпкерлікті дамыту мен қолдаудың 1999 — 2000 жылдарға арналған бағдарламасы» бекітілді [1]. Бағдарламаның мақсаты — шағын кәсіпкерлікті тиімді түрде дамыту, оның экономиканың басым секторларындағы үлесін арттыру, жұмыс орындарын, бәсекелі ортаны жасау, қоғамның орта табығын арттыру ретіндегі меншік иелерінің бұқаралық жігін қалыптастыру. Шағын кәсіпкерлікке қаржылық-несиелік және инвестициялық қолдау көрсету бағдарламаның негізгі шараларының бірі болып табылады. Бүгінде мемлекет шағын және орта бизнесті өрістету үшін «Бизнестің жол картасы – 2020» бағдарламасы қабылданғаны белгілі. Президент Нұрсұлтан Назарбаев кезекті сөзінде: «Біз экономика құрылымындағы шағын және орта бизнестің үлесін арттыру түрде арттырып, оны орташа дамыған Еуропа елдерінің деңгейіне көтерілуіміз керек. Осылай етсек, кезекті дағдарыстық жағдайларға төтеп беру оңай жеңілдеу болады. Әрбір қазақстандықтың жаңа істі итеріп, жаңа бизнес құруға немесе өзінің қызмет аясын кеңейтуіне мүмкіндігі болуы керек» деген сөзін 2012 ж. 14 желтоқсанындағы ҚР Президенті – Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында да ұлттық экономикамыздың жетекші түсі – кәсіпкерлікті жан-жақты қолдау, әсіресе шағын және орта бизнесті дамыту, мемлекеттік-жекеменшік әріптестігінің жаңа үлгісі – «Қуатты бизнес – Қуатты мемлекет» жасау туралы айтылады [2].

1990-жылдардың басында Қазақстан Республикасында шағын кәсіпкерлік субъектілерінің анықтамалары болмаған еді. Сондықтан, әркімі құрылымдарға тиіс анықтамалар қолданылды. Кейбіреулер он немесе одан да аз жұмысшысы бар кәсіпорындарды шағын бизнеске жатқызса, енді біреулер мұны 200 және одан да көп жұмысшысы қамтылған кәсіпорындар үшін қолданады. Соның нәтижесінде бірыңғай статистикалық ұғым қалыптаса қоймады, шағын бизнеске қатыстылатын кәсіпорындардың нақты белгілері айқындалмады. Мұның өзі, республиканың экономикалық дамуына осы сектордың қосар үлесіне лайықты баға беруге және шағын кәсіпорындарды нақты топтастыруға мүмкіндік бермеді.

Бизнеске қатысына қарай, «шағын» деген анықтама жұмысшылардың саны, жалпы табыс, сондай-ақ, жылдық айналым ұғымдарына түсіндірілуі мүмкін [1]. Фирмаларды көлемі бойынша топтастыру кезінде негізінен бірінші белгі негізінде: шағын бизнеске жұмысшы саны 100 адамға дейін, ал Қазақстанда 50 адамға дейін болатын, кәсіпорындарды жатқызғу қабылданған.

Сөйтіп, кәсіпкерлік қызметпен шұғылданатын шағын кәсіпорындар – есеп беру жылы жұмыскерлердің (қосымша істеушілерсіз) тізімдік орташа саны 50